

Nr. 41 - Persillekræmmeren - 2007

Stensballesund Vandværk

Stensballesund Vandværk var et andelsselskab, hvis formål var på billigste måde at levere vand til andelshaverne. Værket arbejdede fra 1936 til 1989, hvorefter forsyningen gik over til Horsens Kommune. Værket lå på adressen Stensballe Strandvej 39 og havde fælles indkørsel med gartner Iver Pedersen, Stensballe Strandvej 37. Ved værkets nedlæggelse var der 320 andelshavere fordelt på 23 veje i den sydvestlige del af Stensballe.

Indkørsel til vandværket, Stensballe Strandvej 39, 2005.

Starten

Den 12. december 1935 var der indkaldt til stiftende møde på restaurant "Hejmdal", Horsens for drøftelse af et "Stensballesund Vandværk". Mødet resulterede i nedsættelse af et hurtigarbejdende udvalg, der skulle arbejde videre med sagen, herunder udforme vedtægter og snarest indkalde til en stiftende generalforsamling. Allerede den 20. januar 1936 var der generalforsamling, hvor 12 andelshavere havde tilmeldt sig værket.

Vedtægter

Vedtægterne kom til at omfatte 23 paragraffer. I forkortet form er i det følgende gengivet nogle af de vigtigste.

§ 2. Selskabets formål er på billigste måde at levere det fornødne vand til andelshaverne og andre forbrugere.

§ 6. Den nødvendige kapital til vandværkets opførelse og drift skaffes ved lån, hvor alle andelshaverne hæfter solidarisk, dvs. én for alle og alle for én.

§ 7. Vandværket (grund, bygning, pumpeudstyr og vandledninger) tilhører andelshaverne.

§ 9. De til drift af værkets årlige udgifter, herunder lønninger, vedligeholdelse samt forrentning og afskrivning skal bæres af forbrugerne gennem faste afgifter pr. installeret stophane. Prisen på vand til ikke-andelshavere bestemmes til enhver tid af bestyrelsen.

§ 10. Betaler en forbruger ikke for det leverede vand, skal bestyrelsen straks lade lukke for vandet og gøre sit krav gældende ad retslig vej.

§ 16. Bestyrelsen vælges på en ordinær generalforsamling. Den består af 3 medlemmer og 1 suppleant. Bestyrelsen vælger selv sin formand.

§ 17. Bestyrelsen har tilsynet med den daglige drift og leder denne ved antagelse af den fornødne tekniske og administrative medhjælp.

§ 18. Regnskabet revideres af 2 revisorer, der vælges på ordinær generalforsamling.

§ 20. Generalforsamlingen er selskabets højeste myndighed.

Udbygning, drift og vedligeholdelse

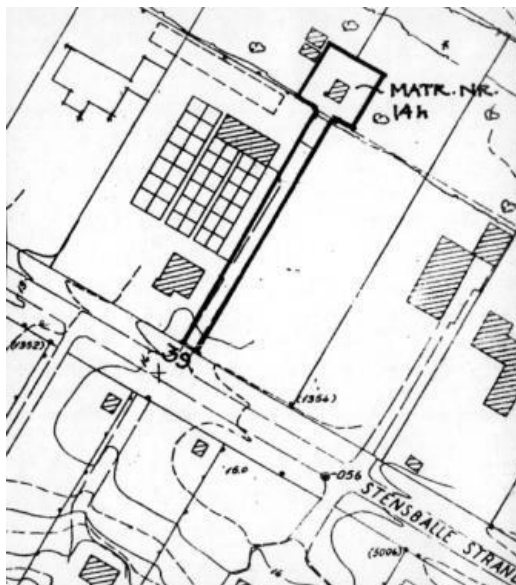
I det følgende er der nævnt nogle ”spot” fra forhandlingsprotokollen, der fortæller om vandværkets udvikling fra 12 til 320 andelshavere, herunder om stigende krav til såvel teknisk som administrativ ledelse og om miljøkrav.

1936. En regning fra entreprenøren vedr. væsentlige funktioner af vandværkets færdiggørelse udgjorde 30.766 kr. Selskabet opnåede en kassekredit på 20.000 kr. i Handelsbanken. Antallet af andelshavere var steget fra 12 til 17.

1939. Elektricitetsudgifterne var højere end forudset, og der var problemer med vandrensningsfilteret. Nu 20 andelshavere.

1944. Landbosparekassen tilbød et lån på 30.000 kr. til 4½ %. Vandprisen var 60 øre/m³. En del af værkets vandledninger måtte ombygges fra 25 til 50 mm rør.

1956. Gartner Iver Pedersen oppebar 25 kr. i honorar for at passe vandværket. Tilslutningsafgiften for nye andelshavere blev hævet til 800 kr.

Matrikelkort over vandværket, Stensballe by 14 h, 463 m².

1960. En analyse viste, at vandet både var rent og godt, dog med stor hårdhed. Hydroforen måtte udskiftes. Gælden var under afvikling.

1966. Store udgifter til reparationer. En ekstra pumpe måtte anskaffes. Værkets kapacitet var 50.000 m³/år. Vandprisen blev hævet til 84 øre/m³ og tilslutningsafgiften til 1000 kr. for nye andelshavere.

1971. Værkets mangeårige bogholder afgik ved døden. Det skabte problemer, og formanden måtte midlertidigt påtage sig regnskabsopgaven.

1972. Kontakt til Horsens Kommune om køb af ekstra vand, idet værkets boring har svært ved at følge med i tørre sommerperioder. Dog var værket i god teknisk stand. Smed Erik Pedersen, der boede over for værket, blev ansvarlig for skylning af værkets rensefilter mv. Tilslutningsafgiften hævet til 1500 kr.

1974. Der købtes fra nu af en del ekstra vand hos Horsens Kommune, da værket ikke kunne klare de varme sommerperioder.

1985. En udsyring af boringen blev forsøgt, men uden resultat. Ingeniørhøjskolen udførte 2 geoelektriske sonderinger, og ud fra disse resultater måtte man konkludere: "Det kunne ikke anbefales at investere i en ny boring".

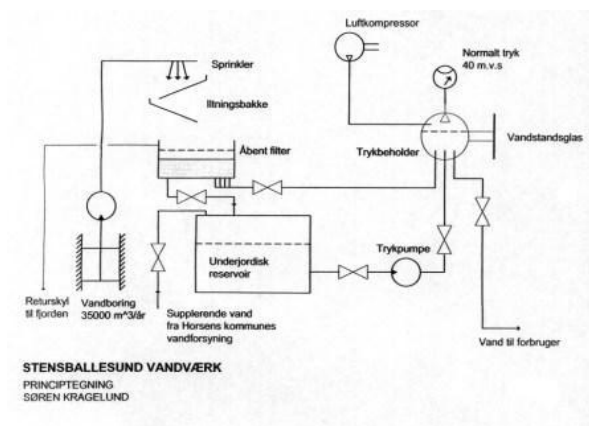
Det besluttedes at søge værket overdraget til Horsens Kommune. Hovedargumentet herfor var, at boringen var tør, og køb med videresalg af vand fra Horsens Kommune var ikke værkets formål. En opløsning krævede, at 75 % af samtlige andelshavere stemte for på to hinanden efterfølgende generalforsamlinger.

Overdragelse af værket til Horsens Kommune

Forhandlinger blev indledt og resulterede i, at Horsens Kommune pr. 1. januar 1989 overtog værket. Værket var gældfrit, og forbrugerne fik samme betingelser for vandforsyning som byens øvrige borgere, dvs. en højere vandpris.

Tiden var løbet fra de små vandværker. Det var på sigt ikke muligt at drive et vandværk på frivillig arbejdskraft i fritiden (hobby).

Værkets kassebeholdning udgjorde 30.000 kr. Den blev ligeligt fordelt mellem Plejehjemmet Nørrevangs Venner og Kræftens Bekæmpelse.

Principdiagram over Stensballesund Vandværk, 1989.
Tegning af Søren Kragelund

Kildeangivelse

Forhandlingsprotokollen, 1935-1989 for Stensballesund Vandværk.

Personlig meddelelse ved Søren Kragelund. Formand for Stensballesund Vandværk, 1972-1989.

Redaktion: FGS, KSO